

Díky výrazné provázanosti jednotlivých kapitol a četným odkazům na české i zahraniční zdroje informací kniha působí uceleným dojmem, a usnadňuje čtenáři propojení dílčích teoretických poznatků s výsledky realizovaného výzkumu, a otevírá prostor pro další odbornou i laickou diskuzi. Monografie je určena všem, kteří se zabývají rozvojem čtenářské gramotnosti a čtenářskými strategiemi, tedy odborné veřejnosti, ale také učitelům či studentům učitelských oborů a ostatním, kterým není lhostejná snižující se úroveň čtenářské gramotnosti českých žáků.

Kontakt:

Mgr. Veronika Švecová
Katedra českého jazyka a literatury
Pedagogická fakulta UP
Žižkovo náměstí 5
771 40 Olomouc
E-mail: svecova.ver@email.cz

Netradiční pohledy na kvalitu života osob se specifickými potřebami

Lucie Hrbáčová

LUDÍKOVÁ, Libuše. *Netradiční pohledy na kvalitu života osob se speciálními potřebami*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4869-5.

V roce 2015 vyšla kniha **Netradiční pohledy na kvalitu života osob se specifickými potřebami**, kterou sestavil kolektiv odborníků z řad speciálních pedagogů Univerzity Palackého v Olomouci pod vedením prof. PaedDr. Libuše Ludíkové, CSc. Jedná se v pořadí již o třetí titul, který nabízí čtenářům náhled na kvalitu života osob se specifickými potřebami z doposud vůbec nebo jen okrajově sledovaných hledisek.

Po prostudování knihy je možné konstatovat, že stanovené cíle spočívající v seznámení čtenáře s různorodostí pohledů na kvalitu života vybraných skupin osob byly splněny. Jak sama autorka uvádí, měla by tato publikace otevřít i další témata a oblasti, které je nutné řešit, a jejichž řešení by mohla vést ke zlepšení života osob se speciálními potřebami.

Publikace se skládá z osmi kapitol, věnujících se různým oblastem života, které ovlivňují jeho kvalitu. Kapitola vždy obsahuje uvedení do problematiky, teoretické vymezení pojmů a následně výzkum, který byl na dané téma proveden. Každá kapitola také obsahuje stručné shrnutí a abecední seznam použité literatury.

První kapitola se věnuje disability paradoxu, historií pojmu a celému konceptu kvality života v širších i užších souvislostech. Pro ilustraci zde nalezneme i případovou studii s rodinnou i osobní anamnézou, popisem edukačního procesu a socializace.

O terapeutických metodách a postupech jako součásti edukace žáků s těžkým kombinovaným postižením se můžeme dočíst ve druhé kapitole. Zde se autorka zmiňuje nejen o léčebné rehabilitaci, ale také o expresivních terapiích, zooterapiích a psychomotorických terapiích, které lze využít nejen v rámci intervence, ale také jako metodu aplikovanou v edukačním procesu. Výzkum v této kapitole se věnuje relevanci metod a postupů z oblasti rehabilitace osob s kombinovaným postižením.

Komunikace žáků s těžkým tělesným postižením je tématem třetí kapitoly. Zde jsou prezentována teoretická východiska, možnosti stimulace řeči a komunikační kompetence. Výzkumným vzorkem byli učitelé, kteří se věnují edukaci těchto žáků v Jedličkově ústavu. Samotný výzkum se zabýval formou komunikace mezi žákem a učitelem, konkrétněji se pak zaměřoval na vybrané formy alternativní a augmentativní komunikace a jejich frekvenci používání.

Čtvrtá kapitola se věnuje sexuálnímu doprovázení u osob se zdravotním postižením a pohledu na tuto službu jako na kteroukoliv jinou sociální službu. Tuto kapitolu spatřuji jako velice přínosnou, neboť o tomto tématu se vedou debaty již dlouho a názory společnosti na sexualitu osob se zdravotním postižením se diametrálně liší. Téma je o to zajímavější, neboť v říjnu roku 2015 bylo vyškoleno prvních pět sexuálních asistentek. Toto školení certifikovala organizace Rozkoš bez rizika, tudíž se téma sexuální asistence začalo probírat i v laické veřejnosti. V kapitole se můžeme dočíst nejen o terminologii, ale také například o základních aktivitách spojených se sexuální asistencí, čímž kapitola může odpovědět čtenářům na mnohdy nevyřčené otázky, případně rozptýlit jejich mylné představy. Výzkum v této kapitole se zabýval osobním postojem k této službě. Výzkumný vzorek se skládal z 15ti osob s postižením, přičemž téměř všechny se shodují na výroku, že člověk s postižením má právo na plnohodnotný intimní život. Většina respondentů rovněž souhlasila se sexuální asistencí jako oficiální podpůrnou službou.

Výtvarná tvorba jako činitel ovlivňující kvalitu života osob s postižením zraku je název páté kapitoly. Jedná se o kapitolu, která se věnuje specifickým výtvarné tvorby u osob se zrakovým postižením a zdůrazňuje význam haptiky jako důležitého kompenzačního činitele. Výzkum prezentovaný v této kapitole se zaměřuje na informovanost veřejnosti o významu výtvarné tvorby u dospělých osob se zrakovým postižením. Výzkum je doplněn přehlednými tabulkami, které ilustrují výsledky šetření.

Kapitola šestá se věnuje rozvoji sociálních kompetencí v koncepci celoživotního učení dospělých osob se zrakovým postižením. Kapitola se blíže zabývá celoživotním

učením a sociálními kompetencemi. Následuje vymezení těchto pojmů a soupis organizací, které poskytují služby osobám se zrakovým postižením. Výzkumné šetření se zabývalo postojem osob s těžkým zrakovým postižením k sociálnímu učení za účelem získání sociálních kompetencí. Výsledky byly pro ilustraci doplněny grafy.

Obtížím při hledání zaměstnání u osob se zrakovým postižením získaným v dospělém věku se blíže věnuje sedmá kapitola. Pro účely výzkumného šetření bylo užito kvalitativního výzkumu. Sběr dat probíhal metodou polostrukturovaného rozhovoru a studiem dokumentace. Hlavními body výzkumu byly subjektivní pohledy osob se zrakovým postižením na problematiku zaměstnanosti a poradenství.

Poslední kapitola pojednává o kvalitě života v kontextu pracovního uplatnění u osob se sluchovým postižením. Zde se můžeme dočíst například o příčinách nízké míry zaměstnanosti osob s postižením sluchu z pohledu sociálního výzkumu i z pohledu autora. Nechybí ani výzkumné šetření, které se zabývá analýzou a popisem faktorů, které ovlivňují pracovní uplatnění žáků a dospělých osob se sluchovým postižením.

Za jediné negativum knihy považují chybějící jména autorů u jednotlivých kapitol pro případnou další citaci či konkrétní oslovení autora pro následný výzkum. Tato monografie je odborná, což jí ovšem neubírá na čtivosti. Je vhodná pro studenty speciální pedagogiky a příbuzných oborů i pro širokou odbornou veřejnost. Dovolím si tvrdit, že tato publikace může být přínosná i veřejnosti laické. Kolektiv autorů se zabývá velmi atraktivním tématem, které je doplněno o výsledky jednotlivých výzkumných šetření. Tyto výsledky mohou pomoci zejména studentům k lepšímu porozumění náročnějších pasáží.

Kontakt:

Mgr. Lucie Hrbáčová
Ústav speciálněpedagogických studií
Pedagogická fakulta UP
Žižkovo náměstí 5
771 40 Olomouc
E-mail: lucie.hrbacova01@upol.cz